

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.412.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację poselską nr 3967 Pani Posłanki Urszuli Pasławskiej „w sprawie zwiększenia dotacji na utrzymanie środowiskowych domów samopomocy oraz podjęcia działań w celu wypracowania nowego długoterminowego systemu ich finansowania”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 poz. 901, z późn. zm.) prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem z zakresu administracji rządowej, zlecanym jednostkom samorządu terytorialnego. Rozwój tych ośrodków oraz ich bieżące utrzymanie są zatem finansowane ze środków budżetu państwa.

Wojewodowie, w ramach swoich budżetów i na gruncie ustawy budżetowej, mają zabezpieczone środki na finansowanie działalności ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w danym roku. Co miesiąc przekazują jednostkom samorządu terytorialnego dotacje na bieżące funkcjonowanie tych placówek (w tym na realizację usług na ich terenie, utrzymanie lokali ośrodków oraz zatrudnienie kadry). Zgodnie z art. 51c ust 2 ustawy o pomocy społecznej, miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa, przeznaczona na pokrycie kosztów prowadzenia środowiskowych domów samopomocy, ustalana jest jako iloczyn aktualnej liczby osób korzystających z usług w tych ośrodkach i średniej miesięcznej wojewódzkiej kwoty dotacji na jednego pensjonariusza placówki (przy czym kwota ta nie może przewyższać miesięcznej dotacji, wyliczonej dla województwa). Wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji na jednego pensjonariusza ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Jej wysokość nie może być niższa, niż 250% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 51 c ustawy o pomocy społecznej, kwota dotacji na 1 pensjonariusza środowiskowego domu samopomocy może być zwiększona o maksymalnie 30%, w przypadku uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Jednocześnie, zgodnie z art. 51c ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa może zostać zwiększona nie więcej niż o 20% w zależności od liczby uczestników oraz: zakresu, jakości i rodzaju świadczonych w placówce usług. Zwiększenie

dotacji dla poszczególnych środowiskowych domów samopomocy do 20% może nastąpić jedynie w ramach limitu uwzględnionego w budżecie wojewody na dany rok (Dział 852 – pomoc społeczna, Rozdział 85203 – ośrodki wsparcia).

Decyzja o zwiększeniu miesięcznej kwoty dotacji należy do właściwego wojewody, będącego dysponentem środków. W ramach swoich kompetencji ustala on sposób wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i sprawuje nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa (w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy w artykule 22 pkt 1 i 8 ustawy o pomocy społecznej).

W ustawie budżetowej z 2024 r., w budżetach wojewodów (w rozdziale 85203 – ośrodki wsparcia) zabezpieczono środki na pokrycie bieżącej działalności środowiskowych domów samopomocy w 2024 r. Ich wysokość ustalono w oparciu o 290% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, co przekłada się na kwotę 2 250,40 zł na jednego pensjonariusza. Natomiast miesięczna kwota dotacji na pensjonariusza środowiskowego domu pomocy ze zdiagnozowanym spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi w 2024 r. wyniosła 2 925, 52 zł.

Niemniej, w związku z sygnałami, iż miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa przeznaczona na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, obliczana na podstawie obowiązującej w 2024 r. miesięcznej kwoty dotacji na jednego pensjonariusza jest niewystarczająca, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zdecydował o przekazaniu dodatkowych środków na wsparcie działalności środowiskowych domów samopomocy. Przyjęto, że średnia miesięczna wojewódzka kwota dotacji na jednego uczestnika środowiskowego domu samopomocy w okresie sierpień - grudzień 2024 r. będzie stanowić wyjątkowo 320% kryterium dochodowego, czyli 2 483,2 zł, natomiast miesięczna dotacja na uczestnika ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym okresie wyniesie ma 3 228, 16 zł.

Należy podkreślić, że średnia miesięczna kwota dotacji zależna jest również od wysokości samego kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, które obecnie wynosi 776 zł. Weryfikacja kryteriów dochodowych dokonywana jest co 3 lata. W roku bieżącym dokonano weryfikacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej, w związku z czym 15 lipca 2024 r. ogłoszono Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. poz. 1044). Zgodnie z rozporządzeniem, od 1 stycznia 2025 r. obowiązywać będą zweryfikowane kryteria dochodowe. Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej w przyszłym roku wzrośnie do kwoty 1 010 zł, co będzie miało istotny wpływ na wysokość dotacji na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Odnosząc się do kwestii dotyczących zmian w ustawie o pomocy społecznej w zakresie ustalania średniej miesięcznej kwoty dotacji na jednego uczestnika ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi ponownie zwracam uwagę, że obowiązujące regulacje, uzależniające wysokość ww. kwoty od wysokości kryterium dochodowego, wskazują minimalny poziom dotacji na uczestnika, stanowiący 250% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i nie określają maksymalnego jej poziomu. Należy zauważyć, że

przepis w obecnym brzmieniu umożliwia podnoszenie kwoty dotacji na uczestnika bez konieczności zmiany regulacji zawartych w ustawie o pomocy społecznej. Dzięki takiej konstrukcji przepisu w ustawie budżetowej w 2024 roku zabezpieczono środki na miesięczną dotację na uczestnika w wysokości 290% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, unikając ingerowania w zapisy ustawy o pomocy społecznej i dokonując jednocześnie zwiększenia miesięcznej wysokości dotacji w trakcie trwania roku budżetowego.

Kwestie dotyczące funkcjonowania ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej traktowane w sposób priorytetowy. Środowiskowe domy samopomocy są jednostkami szczególnymi, których uczestnikami są osoby o bardzo specyficznych potrzebach i wymaganiach, w związku z powyższym zatrudniona w tych ośrodkach kadra to pracownicy wysokokwalifikowani, odznaczający się wyjątkowymi umiejętnościami i stanowiący podstawę prawidłowego funkcjonowania tych ośrodków.

Zdając sobie sprawę z istotnej społecznie funkcji, jaką pełnią ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym środowiskowe domy samopomocy, oraz tego, że ich prawidłowe funkcjonowanie zagwarantowane jest codziennym wysiłkiem wysoce wykwalifikowanych pracowników tych placówek, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podjął działania nad systemowymi rozwiązaniami pozwalającymi na wsparcie ich wynagrodzeń z budżetu państwa.

Do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono zmianę, która umożliwiła przyjęcie przez Radę Ministrów Uchwały nr 62 z 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. Na wypłaty dodatków dla ponad 10 tysięcy pracowników ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi uruchomiono środki w wysokości blisko 65 mln zł. Obecnie trwa procedura przekazywania tych pieniędzy na wypłaty dodatków.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/